

**Speciale Beschermingszones in Vlaanderen
in uitvoering van de
Europese Richtlijn 79/409/EEG (Vogelrichtlijn)**

SBZ - V

**Besluit van de Vlaamse Regering van 17 oktober 1988
Besluit van de Vlaamse Regering van 20 september 1996
Besluit van de Vlaamse Regering van 23 juni 1998
Besluit van de Vlaamse Regering van 17 juli 2000**

Overzicht van de soorten per Vogelrichtlijngebied

1. Inleiding

In 1979 werd door de Europese Gemeenschap de Richtlijn 79/409/EEG inzake het behoud van de vogelstand uitgevaardigd, beter bekend als de Vogelrichtlijn. Het doel ervan is de instandhouding van alle natuurlijk in het wild levende vogelsoorten op het Europese grondgebied van de lidstaten te bevorderen. Volgens artikel 4 van deze Richtlijn moeten er speciale beschermingsmaatregelen getroffen worden voor de leefgebieden van een aantal vogelsoorten, vermeld in de zogenaamde Bijlage I van de richtlijn. Bovendien moet men ook de rui-, overwinterings- en rustplaatsen van geregeld voorkomende trekvogelsoorten (onder andere watervogels en ganzen) beschermen. Als belangrijkste maatregel dient elke lidstaat Speciale Beschermingszones (SBZ – V) aan te wijzen op basis van opgegeven selectienormen. In deze gebieden dienen maatregelen getroffen te worden voor de bescherming van de vogelsoorten en van hun leefgebieden. Ook buiten deze beschermingszones moeten de lidstaten zich inzetten om de vervuiling en verslechtering van de leefgebieden van de soorten te voorkomen.

In Vlaanderen werden in 1988 in uitvoering van deze richtlijn een aantal Speciale Beschermingszones, Vogelrichtlijngebieden of kortweg SBZ-V genoemd, aangeduid. De aanwijzing van de gebieden gebeurde door het Instituut voor Natuurbehoud op basis van wetenschappelijke criteria. De kaarten werden opgesteld door het voormalige AROL. In het bijhorend rapport VAN VESSEM & KUIJEN van 1986 werd de keuze van elk gebied gestaafd en aanvullende informatie verstrekt over te beschermen habitats, reeds bestaande bescherming, gebruik en knelpunten. Onderliggend document geeft een samenvattend overzicht van dit rapport. In hoofdstuk 2, waar een overzicht gegeven wordt van de SBZ-V, worden de belangrijkste soorten opgesomd waarvoor de gebieden werden aangewezen. Daarnaast wordt de volledige soortenlijst per gebied in tabelvorm weergegeven, met details over aantallen broedparen of doortrekkende en overwinterende soorten die een rol speelden bij de aanduiding van deze SBZ-V's. Men moet bij het lezen van deze informatie rekening houden met de kennis die er toen over deze gebieden en over de vogelbestanden bestond. De aantalschattingen die in sommige gevallen werden opgenomen zijn echter niet van die aard om de aanduiding van de gebieden te betwisten, gezien alle gebieden in de periode van het voorstel wel degelijk voldeden aan de selectienormen voor aanduiding volgens de Vogelrichtlijn.

Het Besluit van de Vlaamse Executieve van 17.10.1988 wijst 'Speciale Beschermingszones' aan in de zin van artikel 4 van Richtlijn 79/409/EEG (de Vogelrichtlijn). In het totaal werden er in Vlaanderen 23 gebieden met een totale oppervlakte van 101.806 ha aangeduid. In het besluit werden de gebieden opgedeeld in 2 categorieën, de integraal beschermde en de niet-integraal beschermde. Van de 23 gebieden zijn er 7 (volgnummers 2.1-2.7) waarin *alle* habitats beschermd zijn (integraal beschermde gebieden), terwijl bij de 16 andere (volgnummers 3.1-3.16), naast de gebieden die volgens het gewestplan ofwel als Natuur-, Bos-, Bosgebied met ecologische waarde of Reservaatgebied zijn aangeduid, slechts *bepaalde* habitats beschermd worden (niet-integraal beschermde gebieden). Een overzicht van de habitats per gebied wordt hierna gegeven.

Door een wijziging (aanvulling) van het BVE werd in het Besluit van de Vlaamse Regering van 20.09.1996 het habitat 'poldergraslanden en hun microreliëf' bijgevoegd voor 'IJzervallei', 'Het Zwin' en 'Poldercomplex'.

Volgnr.	Vogelrichtlijngebied	Beschermde habitats
1	2.1. Westkust	Integraal beschermd
2	2.2. De Kuifeend en Blokkersdijk	Integraal beschermd
3	2.3. Kalmthoutse Heide	Integraal beschermd
4	2.4. De Zegge	Integraal beschermd

Volgnr.	Vogelrichtlijngebied	Beschermde habitats
5	2.5. Bokrijk en omgeving	Integraal beschermd
6	2.6. De Maten	Integraal beschermd
7	2.7. Mechelse Heide en Vallei van de Ziepbeek	Integraal beschermd
8	3.1. Ijzervallei	Riet- en zeggevelen, verlaten kleingroeven, oude veenwinningen, broekbossen, dijken, vijvers en moerassen, poldergraslanden en hun microreliëf
9	3.2. Poldercomplex	Duinmoerassen, oude kleiputten, moerasbosjes, dijken, kreken en hun oevervegetatie, polder-graslanden en hun microreliëf
10	3.3. Het Zwin	Zeeschorren en slikken, strand, eventueel gefixeerde kustduinen en duinpannen, duingraslanden, duinbosjes, kreken en hun oevervegetatie, poldergraslanden en hun microreliëf
11	3.4. Krekengebied	Kreken, plassen en wielen met hun dijken, moerasbosjes, lijn- en puntvormige elementen zoals houtkanten, hagen en plassen
12	3.5. Durme en Middenloop van de Schelde	Stromende en stilstaande waters, met hun oevervegetatie en hun slikplaten, in het zoetwater-getijdengebied, rietvelden, zeggevelen en moerassen
13	3.6. Schorren en polders van de Beneden-Schelde	Slikken en brakwaterschorren, dijken, kreken en hun oevervegetaties
14	3.7. De Maatjes, Wuustwezelheide en Groot Schietveld	Heiden en vennen, moerassen
15	3.8. Arendonk, Merksplas, Oud-Turnhout, Ravels en Turnhout	Vennen, heiden, loofbossen, lijn- en puntvormige elementen zoals houtkanten, hagen en plassen, ontginningsputten
16	3.9. De Ronde Put	Moerassen, heiden en heiderelicten, oude turfvijsers en rietvelden, hoogvenen, loofbossen
17	3.10. Bocholt, Hechtel-Eksel, Meeuwen-Gruitrode, Neerpelt en Peer	Houtkanten en houtwallen, lijn- en puntvormige elementen zoals houtkanten, hagen en plassen, beken en hun oevers
18	3.11. Militair domein en vallei van de Zwarte Beek	Beken en hun oevervegetatie, heiden en vennen, landduinen, loofbossen
19	3.12. Het Vijvercomplex van Midden-Limburg	Vijvers met oevervegetatie, beken met hun oevervegetatie, broekbossen, Heiden en heiderelicten
20	3.13. Houthalen-Helchteren, Meeuwen-Gruitrode en Peer	Brongebieden, vennen en heiden, rietvelden, loofbossen
21	3.14. Hamonterheide, Hageven, Buitenheide, Stamprooierbroek en Mariahof	Eventueel gefixeerde landduinen, droge en vochtige heiden, moerassen en vijvers, houtwallen, loofbossen
22	3.15. De Dijlevallei	Vijvers, moerassen, loofbossen, bron- en kwelgebieden
23	3.16. De Demervallei	Ruigten, moerassen, riet- en zeggevelen, heiden en heiderelicten, vijvers, oude riviermeanders en turfputten, loofbossen, holle wegen, broekbossen

Ingevolge een Besluit van de Vlaamse Regering van 23.06.1998 (publicatie BS 25/7/1998) werden de begrenzingen van de SBZ-V's 'Durme en middenloop van de Schelde' (volgnummer 12, gebiedsnummer 3.5.) en 'Schorren en polders van de Beneden-Schelde' (volgnummer 13, gebiedsnummer 3.6.) aangepast in het kader van de uitbreidingswerken in het havengebied van Antwerpen. Enerzijds werd in het gebied 'Schorren en Polders van de Beneden-Schelde' een zone geschrapt voor de bouw van het Deurgankdok, en anderzijds werd ter compensatie hiervoor het gebied van de Kruibeekse Polder in Kruibeke, Bazel en Rupelmonde (KBR) bij de SBZ-V 'Durme en Middenloop van de Schelde' gevoegd.

Ingevolge een Besluit van de Vlaamse Regering van 17.07.2000 (publicatie BS 31/08/2000) werd een oppervlakte van de SBZ-V 'Poldercomplex' (volgnummer 9, gebiedsnummer 3.2) geschrapt voor de havenuitbreidingswerken in de achterhaven van Zeebrugge. Ter compensatie werden een

aantal zones, gelegen op het grondgebied van de gemeenten Den Haan, Jabbeke en Oudenburg aan de SBZ-V 'Poldercomplex' toegevoegd.

De totale oppervlakte die momenteel door Vlaanderen als Speciale Beschermingszone is aangewezen en bij de Europese Commissie is voorgelegd bedraagt 97.745 ha, verdeeld over 23 gebieden. De afbakeningen op de bijgevoegde kaarten hebben een schaal van 1/25.000 of 1/50.000.

In het vervolg van deze nota wordt voor elk Vogelrichtlijngebied het overzicht gegeven van de soorten (officiële namen zoals gedefinieerd in de Nederlandse versie van de richtlijn) waarvoor de gebieden zijn aangemeld (samenvatting en volledig overzicht in tabelvorm). Per Vogelrichtlijngebied vindt men telkens volgende gegevens:

Volgnummer	1-23
Gebiedscode volgens BVE 1988	2.1-2.7 en 3.1-3.16
Naam van het gebied volgens BVE 1988	
Oppervlakte van de SBZ-V in ha	
Kort overzicht van de soorten met aantallen	

Het volledig overzicht in tabelvorm volgt op het einde van het overzicht.

2. Overzicht van de soorten per Vogelrichtlijngebied

In dit overzicht wordt per gebied enkel een samenvatting gegeven van een aantal belangrijke soorten. Voor een volledig overzicht van alle soorten van Bijlage I (zowel broed- als niet-broedvogels) verwijzen we naar de tabellen achteraan. De informatie is afkomstig uit het rapport van VAN VESSEM & KUIJKEN, 1986.

Volgnummer 1

Gebiedscode: 2.1

Westkust

Oppervlakte: 1.115 ha

In dit gebied komen enkele Annex I-soorten voor, hoewel niet broedend. Het is vooral belangrijk als doortrek- en pleisterbegebied voor Bijlage I soorten. Vermeldenswaard zijn Grote Stern (*Sterna sandvicensis*: 50); Visdief (*Sterna hirundo*: >500); Dwergstern (*Sterna albifrons*: 50); Sperwergrasmus (*Sylvia nisoria*: 1-2).

Volgnummer 2

Gebiedscode: 2.2

De Kuifeend en Blokkersdijk

Oppervlakte: 192 ha

Het belangrijkste kenmerk voor dit gebied is het voorkomen van 1220 Kraakeenden (*Anas strepera*) en 1400 Slobeenden (*Anas clypeata*), naast een redelijk aantal andere watervogels, van nationaal belang.

Eveneens komen enkele Annex I-soorten voor.

Volgnummer 3

Gebiedscode: 2.3

Kalmthoutse Heide

Oppervlakte: 2.183 ha

Het opvallendste kenmerk is hier de aanwezigheid van Regenwulp (*Numenius phaeopus*): 3000 tot 6000 vogels en meer dan 3000 Wulpen (*Numenius arquata*), op de slaappleats.

Tevens komen een aantal Annex 1-soorten voor. De belangrijkste zijn: de Korhoen (*Tetrao tetrix tetrix*): 4 koppels; 50 Kemphanen (*Philomachus pugnax*); 16 Zwarte Stern (*Chlidonias niger*); Boomleeuwrik (*Lullula arborea*: 10 koppels).

Volgnummer 4**Gebiedscode: 2.4****De Zegge**

Oppervlakte: 86 ha

Het grote belang van dit gebied ligt in het voorkomen van 30 broedgevallen van de Blauwborst (*Luscinia svecica*).

Volgnummer 5**Gebiedscode: 2.5****Bokrijk en omgeving**

Oppervlakte: 784 ha

Kenmerkend voor dit gebied zijn: Woudaapje (*Ixobrychus minutus*: 3-5); Roerdomp (*Botaurus stellaris*: 8); IJsvogel (*Alcedo atthis*: 10); Blauwborst (*Luscinia svecica*: 30).

Volgnummer 6**Gebiedscode: 2.6****De Maten**

Oppervlakte: 566 ha

Kenmerkende Annex I-broedvogels voor dit gebied zijn: Roerdomp (*Botaurus stellaris*: 2-3); IJsvogel (*Alcedo atthis*: 4); Blauwborst (*Luscinia svecica*: 25).

Volgnummer 7**Gebiedscode: 2.7****Mechelse Heide en Vallei van de Zijpbeek**

Oppervlakte: 2.345 ha

Kenmerkende broedvogels zijn: Wespendief (*Pernis apivorus*: 3-4); Korhoen (*Tetrao tetrix tetrix*: 5-8); Nachtzwaluw (*Caprimulgus europaeus*: 10-15); Boomleeuwerik (*Lullula arborea*: 20); Blauwborst (*Luscinia svecica*: 15).

Vermeldenswaardig zijn eveneens meer dan 30 pleisterende Kraanvogels (*Grus grus*).

Volgnummer 8**Gebiedscode: 3.1****Ijzervallei**

Oppervlakte: 5.136 ha

Watervogels, met aantallen van internationaal belang o.a.: Brandgans (*Branta leucopsis*); Smient (*Anas penelope*); Slobeend (*Anas clypeata*); Goudplevier (*Pluvialis apricaria*).

Wat betreft vogels van de Annex I-lijst: 3 tot 4 broedgevallen van de Bruine Kiekendief (*Circus aeruginosus*); tevens een aantal niet-broedende Annex I-soorten in grote aantallen, o.a. Aalscholver (*Phalacrocorax carbo sinensis*: 200); Kleine Zwaan (*Cygnus columbianus bewickii*: 70); Brandgans (*Branta leucopsis*: 2000); Blauwe Kiekendief (*Circus cyaneus*: 25); Goudplevier (*Pluvialis apricaria*: 15000); Kemphaan (*Philomachus pugnax*: 600); Zwarte Stern (*Chlidonias niger*: 100).

Volgnummer 9

Gebiedscode: 3.2

Poldercomplex

Oppervlakte: 9.766 ha

Een zeer belangrijk gebied wat betreft het aantal soorten watervogels die de internationale norm overschrijdt en de aantallen per soort: Rietgans (*Anser fabalis*); Kleine Rietgans (*Anser brachyrhynchus*); Kolgans (*Anser albifrons*); Smient (*Anas penelope*); Wintertaling (*Anas crecca*); Slobeend (*Anas clypeata*); Goudplevier (*Pluvialis apricaria*); Wulp (*Numenius arquata*).

Wat betreft Annex I-soorten, is het voorkomen van drie broedgevallen van de Blauwborst (*Luscinia svecica*) het vermelden waard. Tevens wordt het gebied gekenmerkt door de aanwezigheid van een groot aantal (niet-broedende) Roerdompen (*Botaurus stellaris*: 15), Kleine Zwanen (*Cygnus columbianus bewickii*: 100), Brandganzen (*Branta leucopsis*: 500); Blauwe Kiekendieven (*Circus cyaneus*: 20-30); Goudplevieren (*Pluvialis apricaria*: 35000); Kemphanen (*Philomachus pugnax*: 3000); en Velduilen (*Asio flammeus*: 75).

Volgnummer 10

Gebiedscode: 3.3

Het Zwin

Oppervlakte: 1.914 ha

Dit gebied bezit een groot aantal soorten watervogels, waarvan toch meerdere aantallen de internationale norm overschrijden, nl.: Rietgans (*Anser fabalis*); Kolgans (*Anser albifrons*); Brandgans (*Branta leucopsis*); Smient (*Anas penelope*); Regenwulp (*Numenius phaeopus*).

Dit gebied is eveneens van zeer groot belang door de aanwezigheid van een aantal Annex I-soorten, hoewel het merendeel niet-broedend.

Vermeldenswaard zijn de 70 broedgevallen van de Kluut (*Recurvirostra avosetta*) met een maximaal waargenomen aantal van 540 vogels; 25 Morinelplevieren (*Charadrius morinellus*); enkele duizenden Goudplevieren (*Pluvialis apricaria*); 1200 Kemphanen (*Philomachus pugnax*); 60 Bosruiters (*Tringa glareola*); 15 broedparen van de Zwart-kopmeeuw (*Larus melanocephalus*); 370 broedparen van de Visdief (*Sterna hirundo*); 200 doortrekkende Dwergsternen (*Sterna albifrons*); broedende Blauwborst (*Luscinia svecica*).

Volgnummer 11

Gebiedscode: 3.4

Krekengebied

Oppervlakte: 781 ha

De belangrijkste broedvogelsoort van de Bijlage is de Blauwborst (*Luscinia svecica*): 25 koppels. Van de Annex I-soorten zijn verder vermeldenswaard: Kleine Zwaan (*Cygnus columbianus bewickii*: 90); 5 tot 10 broedgevallen van de Bruine Kiekendief (*Circus aeruginosus*); 10 Blauwe Kiekendieven (*Circus cyaneus*); 10 broedparen van de Kluut (*Recurvirostra avosetta*: 30 totaal aantal); Goudplevier (*Pluvialis apricaria*: totaal 700); Zwarte Stern (*Chlidonias niger*: totaal 30). 1000 Rietganzen (*Anser fabalis*).

Volgnummer 12

Gebiedscode: 3.5

Durme en de Middenloop van de Schelde

Oppervlakte: 4.190 ha

De waarde van dit gebied wordt voornamelijk bepaald door de Blauwborst (*Luscinia svecica*): 60 tot 70 broedparen. Vermeldenswaard: 5 tot 10 broedgevallen van de IJsvogel (*Alcedo atthis*). Verder nog een redelijk aantal niet-broedende Annex I-soorten.

Internationaal belang wat betreft watervogels: Slobeend (*Anas clypeata*): 800.

Volgnummer 13

Gebiedscode: 3.6

Schorren en polders van de Beneden-Schelde

Oppervlakte: 7.085 ha

Meest opvallende Annex I-soorten: 350 broedgevallen van de Kluut (*Recurvirostra avosetta*), met een maximum aantal van 1800.

Niet-broedende Annex I-soorten: 2000 Goudplevieren (*Pluvialis apricaria*) en 1400 Kemphanen (*Philomachus pugnax*).

Een aantal watervogels met internationaal belangrijke aantallen, nl.: Rietgans (*Anser fabalis*); Kolgans (*Anser albifrons*); Grauwe Gans (*Anser anser*); Bergeend (*Tadorna tadorna*); Krakeend (*Anas strepera*); Slobeend (*Anas clypeata*).

Volgnummer 14

Gebiedscode: 3.7

De Maatjes, Wuustwezelheide en Groot Schietveld

Oppervlakte: 4.110 ha

Meest opvallende Annex I-soorten: 6 koppels Korhoen (*Tetrao tetrix tetrix*); Kemphaan (*Philomachus pugnax*: 40); en 10 tot 15 broedgevallen van de Nachtzwaluw (*Caprimulgus europaeus*).

Internationaal belang: 900 Regenwulpen (*Numenius phaeopus*).

Volgnummer 15

Gebiedscode: 3.8

Arendonk, Merksplas, Oud-Turnhout, Ravels en Turnhout

Oppervlakte: 7.076 ha

Gekenmerkt door meerdere broedende Annex I-soorten, zoals: Korhoen (*Tetrao tetrix tetrix*: 6 koppels); Nachtzwaluw (*Caprimulgus europaeus*: 5 koppels); Zwarte Specht (*Dryocopus martius*: 9 koppels); Boomleeuwerik (*Lullula arborea*: 10 koppels).

Volgnummer 16

Gebiedscode: 3.9

De Ronde Put

Oppervlakte: 5.412 ha

De meest kenmerkende soorten zijn: Roerdomp (*Botaurus stellaris*: 4); Wespendif (*Pernis apivorus*: 5); Bruine Kiekendif (*Circus aeruginosus*: 4); Zwarte Specht (*Dryocopus martius*: 8); Blauwborst (*Luscinia svecica*: 8).

Tevens wordt er hier een belangrijk aantal watervogels aangetroffen gedurende het winterhalfjaar.

Volgnummer 17

Gebiedscode: 3.10

Bocholt, Hechtel-Eksel, Meeuwen-Gruitrode, Neerpelt en Peer

Oppervlakte: 9.863 ha

Het voornaamste kenmerk hier is het grote aantal broedgevallen van de Ortolaan (*Emberiza hortulana*), nl. 40. Daarnaast ook nog aanwezigheid van 10 koppels van de Blauwborst (*Luscinia svecica*). Hierdoor alleen al heeft dit gebied een enorme ornithologisch waarde.

Volgnummer 18

Gebiedscode: 3.11

Militair domein en vallei van de Zwarte Beek

Oppervlakte: 8.889 ha

De meest kenmerkende broedvogels (koppels) voor gebied 14 zijn: Korhoen (*Tetrao tetrix tetrix*: 20-25); Nachtzwaluw (*Caprimulgus europaeus*: 15-20); Boomleeuwerik (*Lullula arborea*: > 30); Blauwborst (*Luscinia svecica*: 40-50); Grauwe Klauwier (*Lanius collurio*: 10). Vermeldenswaard zijn tevens de volgende twee niet-broedende Annex I-soorten: Blauwe Kiekendief (*Circus cyaneus*: 15) en de Kraanvogel (*Grus grus*: > 150) als pleisteraar.

Volgnummer 19

Gebiedscode: 3.12

Het Vijvercomplex van Midden-Limburg

Oppervlakte: 2.563 ha

Meest kenmerkende broedvogels van de Annex I-lijst in dit gebied zijn: Woudaapje (*Ixobrychus minutus*: 5-10); Roerdomp (*Botaurus stellaris*: 15-20); Porseleinhoen (*Porzana porzana*: >, 5); Ijsvogel (*Alcedo atthis*: > 15); Zwarte Specht (*Dryocopus martius*: 3-4); Blauwborst (*Luscinia svecica*: 60-75).

Volgnummer 20

Gebiedscode: 3.13

Houthalen-Helchteren, Meeuwen-Gruitrode en Peer

Oppervlakte: 2.851 ha

Annex I-broedvogels kenmerkend voor dit gebied zijn: Korhoen (*Tetrao tetrix tetrix*: 30); Porseleinhoen (*Porzana porzana*: 5); Nachtzwaluw (*Caprimulgus europaeus*: >5); Boomleeuwerik (*Lullula arborea*: > 15); Blauwborst (*Luscinia svecica*: 25).

Meer dan 20 pleisterende Kraanvogels (*Grus grus*).

Volgnummer 21

Gebiedscode: 3.14

Hamonterheide, Hageven, Buitenheide, Stamprooierbroek en Mariahof

Oppervlakte: 13.125 ha

Meest kenmerkende broedvogels van de Annex I-lijst in dit gebied zijn: Wespendif (*Pernis apivorus*: 7-8); Ijsvogel (*Alcedo atthis*: > 15); Zwarte Specht (*Dryocopus martius*: 7-8); Boomleeuwerik (*Lullula arborea*: > 10); Blauwborst (*Luscinia svecica*: >30); Grauwe Klauwier (*Lanius collurio*: 4-5).

Volgnummer 22

Gebiedscode: 3.15

De Dijlevallei

Oppervlakte: 1.249 ha

Dit valleigebied wordt gekenmerkt door een groot aantal Annex I-soorten, waarvan slechts enkele vogels als broedvogel voorkomen, waaronder Porseleinhoen (*Porzana porzana*: 2); IJsvogel (*Alcedo atthis*: 5); Zwarte Specht (*Dryocopus martius*: 1-2) en Blauwborst (*Luscinia svecica*: 2-3).

Als voornaamste aantallen wat betreft niet-broedende Annex I-soorten kunnen vermeld worden: Aalscholver (*Phalacrocorax carbo sinensis*: 15); Purperreiger (*Ardea purpurea*: 4); Kleine Zwaan (*Cygnus columbianus bewickii*: 22); Wilde Zwaan (*Cygnus cygnus*: 10); Kraanvogel (*Grus grus*: 30); Kluut (*Recurvirostra avosetta*: 42); Goudplevier (*Pluvialis aprinaria*: 30); Bosruiter (*Tringa glareola*: 12); en Zwarte Stern (*Chlidonias niger*: 30).

Hiernaast werd er tevens een reeks watervogelsoorten waargenomen.

Volgnummer 23

Gebiedscode: 3.16

De Demervallei

Oppervlakte: 6.457 ha

Dit valleigebied met aangrenzende Diestiaanheuveld wordt gekenmerkt door een groot aantal broedvogelsoorten van Annex I, waaronder Woudaapje (*Isobrychus minutus*), Roerdomp (*Botaurus stellaris*), Wespandief (*Pernis apivorus*), Porseleinhoen (*Porzana porzana*), IJsvogel (*Alcedo atthis*), Zwarte Specht (*Dryocopus martius*), Grauwe Klauwier (*Lanius collurio*), Blauwborst (*Luscinia svecica*). Belangrijke niet-broedende Annex-I soorten zijn o.a. Wilde Zwaan (*Cygnus cygnus*), Zwarte Stern (*Chlidonias niger*), Kraanvogel (*Grus grus*), Kemphaan (*Philomachus pugnax*).

Het gebied is een belangrijk doortrek- en pleistergebied voor veel vogelsoorten.

Overzicht van broedende en niet-broedende soorten in de 23 Speciale Beschermingszones in Vlaanderen (VAN VESSEM & KUIJKEN, 1986) (eerste deeltabel)

Volgnummer en gebiedsnummer	1 2.1	8 3.1	9 3.2	10 3.3	11 3.4	12 3.5	13 3.6	2 2.2	14 3.7	3 2.3	15 3.8
Gavia arctica (Parelduiker)							x				
Gavia stellata (Roodkeelduiker)			3				4	x			
Gavia immer (Ijsduiker)				x							
Podiceps auritus (Kuifduiker)				x			x	x			
Phalacrocorax carbo sinensis (Aalscholver)	15	200	x	50	4	3	45	40			
Ixobrychus minutus (Woudaapje)			1	x		1					
Botaurus stellaris (Roerdomp)		2-3	15/1	10	1	4-5/1		2	x		
Nycticorax nycticorax (Kwak)				x							
Ardeola ralloides (Raleiger)				x							
Egretta garzetta (Kleine Zilverreiger)				3/1							
Ardea purpurea (Purperreiger)				26		5					
Ciconia nigra (Zwarte Ooievaar)				2							
Ciconia ciconia (Ooievaar)				x							
Platalea leucorodia (Lepelaar)				30							
Cygnus columbianus bewickii (Kleine Zwaan)	x	70	100	60	90	4	32	3			
Cygnus cygnus (Wilde Zwaan)		17	x	20	5	10	4	9		4	
Anser erythropus (Dwerggans)		x	2	x							
Branta leucopsis (Brandgans)		2000	500								
Branta ruficollis (Roodhalsgans)			2	x							
Tadorna ferruginea (Casarca)				2							
Aythya nyroca (Witoogeend)				x		x				x	
Pernis apivorus (Wespendief)				x						1	
Milvus migrans (Zwarte wouw)				x		1					
Milvus milvus (Rode wouw)				x						4	
Circus aeruginosus (Bruine Kiekendief)		3-4	x	x	5-10	3-5/1	2	2	1	2	
Circus cyaneus (Blauwe Kiekendief)	x	25	20-30	24	10	10			2	8	
Circus pygargus (Gauwe Kiekendief)											
Pandion haliaetus (Visarend)		x		3	x						
Falco peregrinus (Slechtvalk)		x		x							
Falco columbarius (Smelleken)		x	10	7						x	
Tetrao tetrix tetrix (Korhoen)									6	10/4	
Crex crex (Kwartelkoning)		x		x							
Porzana porzana (Porseleinhoen)		x		x	x	x			1	x	
Porzana parva (Klein Waterhoen)		x									
Grus grus (Kraanvogel)				x.10							
Himantopus himantopus (Steltkluut)				x							
Recurvirostra avosetta (Kluut)	12			540/70	30/10		1800/350				
Charadrius morinellus (Morinelplevier)				25							
Pluvialis apricaria (Goudplevier)	7	15000	35000	x.1000	700		2000/2				
Phalaropus pugnax (Kemphaan)	2	600	3000/x	1200	25	40-50	1400		40	50	
Tringa glareola (Bosruiter)	2		x	60		5-10					
Phalaropus lobatus (Gauwe Franjepoot)	x										
Larus melanocephalus (Zwartkopmeeuw)	3-5			15							
Sterna caspia (Reuzestern)				x							

Volgnummer en gebiedsnummer	1 2.1	8 3.1	9 3.2	10 3.3	11 3.4	12 3.5	13 3.6	2 2.2	14 3.7	3 2.3	15 3.8
<i>Sterna sandvicensis</i> (Grote Stern)	50			x							
<i>Sterna dougalii</i> (Dougalls Stern)				1							
<i>Sterna hirundo</i> (Visdief)	>500			370		10					
<i>Sterna paradisaca</i> (Noordse Stern)				1							
<i>Sterna albifrons</i> (Dwergstern)	50			200/x							
<i>Chlidonias niger</i> (Zwarte Stern)		100		x	30	10				16	
<i>Asio flammeus</i> (Velduil)	5	15	x	11/x	3	2-3			1	5	
<i>Caprimulgus europaeus</i> (Nachtzwaluw)									10-15	3	
<i>Alcedo atthis</i> (Ijsvogel)			x			5-10					
<i>Dryocopus martius</i> (Zwarte Specht)									2	2	
<i>Lullula arborea</i> (Boomleeuwerik)									6	10	
<i>Anthus campestris</i> (Duinpieper)										1	
<i>Luscinia svecica</i> (Blauwborst)			3	x	25	60-70	26		5		
<i>Sylvia nisoria</i> (Sperwergrasmus)	1-2										
<i>Lanius collurio</i> (Gauwe Klauwier)											
<i>Emberiza hortulana</i> (Ortolaan)											

Algemeen overzicht van de broedende en niet-broedende vogelsoorten van de Annex I-lijst (aangepaste lijst volgens Richtlijn 85/411/EEG) van de Richtlijn 79/409/EEG. De gebieden worden voorgesteld door hun volgnummer en gebiedsnummer. Voor de gebiedsnummers: zie algemeen overzicht per gebied. De getallen geven de maximale aantallen weer: *schuine cijfers* voor het aantal broedparen; gewone cijfers: maximaal aantal vogels aanwezig; x: vogelsoort zeker aanwezig (min. 1 koppel of 1 vogel), maar het exacte aantal niet gekend.

Overzicht van broedende en niet-broedende soorten in de 23 Speciale Beschermingszones in Vlaanderen (VAN VESSEM & KUIJKEN, 1986) (laatste deeltabel)

Volgnummer en gebiedsnummer	4 2.4	16 3.9	17 3.10	18 3.11	19 3.12	5 2.5	6 2.6	20 3.13	7 2.7	21 3.14	22 3.15	23 3.16
<i>Gavia arctica</i> (Parelduiker)												x
<i>Gavia stellata</i> (Roodkeelduiker)		x										x
<i>Gavia immer</i> (Ijsduiker)												
<i>Podiceps auritus</i> (Kuifduiker)												
<i>Phalacrocorax carbo sinensis</i> (Aalscholver)					4						15	x
<i>Ixobrychus minutus</i> (Woudaapje)	x	1			5-10	3-5	1-2			1-3	3	x
<i>Botaurus stellaris</i> (Roerdomp)	x	4		2	15-20	8	2-3	1	1	3-5	3/1	x
<i>Nycticorax nycticorax</i> (Kwak)											2	
<i>Ardeola ralloides</i> (Ralreiger)											x	
<i>Egretta garzetta</i> (Kleine Zilverreiger)											4	
<i>Ardea purpurea</i> (Purperreiger)	x				2							
<i>Ciconia nigra</i> (Zwarte Ooievaar)											3	x
<i>Ciconia ciconia</i> (Ooievaar)											3	x
<i>Platalea leucorodia</i> (Lepelaar)					2						22	
<i>Cygnus columbianus bewickii</i> (Kleine Zwaan)										2	10	x
<i>Cygnus cygnus</i> (Wilde Zwaan)												x
<i>Anser erythropus</i> (Dwerggans)												
<i>Branta leucopsis</i> (Brandgans)												
<i>Branta ruficollis</i> (Roodhalsgans)											x	
<i>Tadorna ferruginea</i> (Casarca)												
<i>Aythya nyroca</i> (Witoogeend)									x			
<i>Pernis apivorus</i> (Wespendief)		5	1	1-2	2			1	3-4	7-8	6/1	x
<i>Milvus migrans</i> (Zwarte wouw)		x			4						3	x
<i>Milvus milvus</i> (Rode wouw)		x									5	x
<i>Circus aeruginosus</i> (Bruine Kiekendief)		4		1	2-3	x	x	2	x	3-5	6/1	x
<i>Circus cyaneus</i> (Blauwe Kiekendief)		x		15	5-10	x					4	x
<i>Circus pygargus</i> (Gauwe Kiekendief)		x	1	1				1			x	
<i>Pandion haliaetus</i> (Visarend)		4		x	6		x	x	x	x	4	x
<i>Falco peregrinus</i> (Slechtvalk)		2										x
<i>Falco columbarius</i> (Smelleken)		x		x								x
<i>Tetrao tetrix tetrix</i> (Korhoen)				20-25				30	5-8			
<i>Crex crex</i> (Kwartelkoning)				1							x	x
<i>Porzana porzana</i> (Porseleinhoen)	x				>=5	1		5		x	6/2	x
<i>Porzana parva</i> (Klein Waterhoen)												
<i>Grus grus</i> (Kraanvogel)				150				>20	>30		30	x
<i>Himantopus himantopus</i> (Steltkluit)												
<i>Recurvirostra avosetta</i> (Kluut)											4?	
<i>Charadrius morinellus</i> (Morinelplevier)												
<i>Pluvialis apricaria</i> (Goudplevier)				1							30	
<i>Philomachus pugnax</i> (Kemphaan)					x			x				
<i>Tringa glareola</i> (Bosruiter)								x			1?	x
<i>Phalaropus lobatus</i> (Gauwe Franjepoot)											x	
<i>Larus melanocephalus</i> (Zwartkopmeeuw)				x								
<i>Sterna caspia</i> (Reuzestern)												

Volgnummer en gebiedsnummer	4 2.4	16 3.9	17 3.10	18 3.11	19 3.12	5 2.5	6 2.6	20 3.13	7 2.7	21 3.14	22 3.15	23 3.16
<i>Sterna sandvicensis</i> (Grote Stern)												
<i>Sterna dougalii</i> (Dougalls Stern)										x	6	
<i>Sterna hirundo</i> (Visdief)												
<i>Sterna paradisaca</i> (Noordse Stern)												
<i>Sterna albifrons</i> (Dwergstern)												
<i>Chlidonias niger</i> (Zwarte Stern)		x			x						30	x
<i>Asio flammeus</i> (Velduil)				1-2	x			x		1	2	
<i>Caprimulgus europaeus</i> (Nachtzwaluw)		4	10	15-20	1-2			>5	10-15	2-3		x
<i>Alcedo atthis</i> (Ijsvogel)	x	4	5	3	>15	10	4	2	2	>15	5	x
<i>Dryocopus martius</i> (Zwarte Specht)		8		2-3	3-4	3		2	3	7-8	1-2	x
<i>Lullula arborea</i> (Boomleeuwerik)		6		>30	x			>15	20	>10		x
<i>Anthus campestris</i> (Duinpieper)				3				1				
<i>Luscinia svecica</i> (Blauwborst)	30	8	10	40-50	60-75	30	25	25	15	>30	10/2-3	x
<i>Sylvia nisoria</i> (Sperwergrasmus)												
<i>Lanius collurio</i> (Gauwe Klauwier)				10						4-5		x
<i>Emberiza hortulana</i> (Ortolaan)			40									

Algemeen overzicht van de broedende en niet-broedende vogelsoorten van de Annex I-lijst (aangepaste lijst volgens Richtlijn 85/411/EEG) van de Richtlijn 79/409/EEG. De gebieden worden voorgesteld door hun volgnummer en gebiedsnummer. Voor de gebiedsnummers: zie algemeen overzicht per gebied. De getallen geven de maximale aantallen weer: *schuine cijfers* voor het aantal broedparen; gewone cijfers: maximaal aantal vogels aanwezig; x: vogelsoort zeker aanwezig (min. 1 koppel of 1 vogel), maar het exacte aantal niet gekend.

Overwinterende- en trekvogelsoorten	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
	2.1	2.2	2.3	2.4	2.5	2.6	2.7	3.1	3.2	3.3	3.4	3.5	3.6	3.7	3.8	3.9	3.10	3.11	3.12	3.13	3.14	3.15
1 Tachybaptus ruficollis (Dodiaars)	20	200	45	x	x	x	10	25	30	30	25	45	55	4	x	10			2		3	3
2 Podiceps cristatus (Fuit)	15	120		x			10	25	10	20	20	45	90		20	20			30		3	55
3 Phalaropus lobatus (Aalscholver)	15	40						200	x	50	4	3	45		7				4			15
4 Ardea cinerea (Blauwe Reiger)	10	40	x	x	2		x	50	20	150	6	100	100	5	x	20			200			50
5 Cygnus olor (Knobbelzwaan) (1200)	4	60					4	30	20	2	7	10	55	2	3	3			6		10	20
6 Cygnus columbianus bewickii (Kleine Zwaan) (120)	x	3						70	100	60	90	4	32						2			22
7 Anser fabalis (Rietgans) (700)			x						3000	1300	1000		800			25						
8 Anser brachyrhynchus (Kleine Rietgans) (300)								x	5500	50												
9 Anser albifrons (Kolgans) (2000)			x					x	28000	4000			3000									
10 Anser anser (Grauwe Gans) (400)			x					x					440									
11 Branta leucopsis (Brandgans) (500)								200	500	3800												
12 Tadorna tadorna (Bergeend) (2500)	55	270	220				10	110	45	1100	125	630	4000	15	6				4		4	x
13 Anas penelope (Smient) (7500)	20	330	85				2	35000	30000	9500	170	180	3000	2	6	10			60			3
14 Anas strepera (Kraakeend) (120)		1220	40					40	6	100	2	20	230	x	9	40			140			x
15 Anas crecca (Winterling) (4000)	20	1340	720	x	7-10	15	60	3500	15000	730	200	1500	3200	280	65	400			75	1100	25	2
16 Anas platyrhynchos (Wilde Eend) (50000)	220	1900	1400	x		30	30	25000	850	4500	1300	7100	6230	460	2050	950			160	3800	20	270
17 Anas acuta (Pijlstaart) (700)	5	450	170				2	90	7	250	6	90	240	10	15	4			30	15		30
18 Anas clypeata (Slobeend) (400)	5	1400	300	x	50		3	800	3000	280	60	800	1700	10	40	4			20	250		120
19 Aythya ferina (Tafeleend) (3500)	30	1400	130			15	450	1700	140	45	20	300	450	6	350	110			50	2300	20	4
20 Aythya fuligula (Kuifeend) (7500)	125	1150	110			40	35	610	60	40	70	70	850	15	35	110			90		50	280
21 Melanitta nigra (Zwarte Zeeëend) (10000)	8500									180												
22 Mergus albellus (Nonnetje) (200)	20	60					2	4	x	200	3	x	85		x	10						x
23 Fulica atra (Meerkoet) (15000)	350	2580	35		20		620	2550	500	1250	1400	1250	2300	20	320	400			480		500	200
24 Pluvialis apricaria (Goudplevier) (10000)	7							15000	35000													30
25 Calidris alba (Drieteenstrandloper) (500)	350									25												
26 Limosa limosa (Gruito) (3500)			900					3300		40		150	800	200					x			
27 Numenius phaeopus (Regenwulp) (500)	150		3000-6000					x		930			x	900								
28 Numenius arquata (Wulp) (3000)	815	x	3000	x				x	3000	1800			140									
29 Arenaria interpres (Steenloper) (500)	50									170									x			

Overzicht van de aantallen winter-/trekvogels, van die soorten die in belangrijke mate in Vlaanderen voorkomen. De *schuine* waarden geven de aantallen vogels weer, die de numerische internationale norm (volgens IWRB-toestand 1986) overtreffen. Deze criteriumwaarde wordt telkens vermeld achter de naam van de betreffende vogelsoort.

BIJLAGE

In het Vlaamse Gewest voorkomende vogelsoorten van communautair belang

Selectie van Bijlage I van de Vogelrichtlijn

<i>Acrocephalus paludicola</i>	Waterrietzanger
<i>Alcedo atthis</i>	Ijsvogel
<i>Anser erythropus</i>	Dwerggans
<i>Anthus campestris</i>	Duinpieper
<i>Ardea purpurea</i>	Purperreiger
<i>Asio flameus</i>	Velduil
<i>Aythya nyroca</i>	Witoogeend
<i>Botaurus stellaris</i>	Roerdomp
<i>Branta leucopsis</i>	Brandgans
<i>Branta ruficollis</i>	Roodhalsgans
<i>Caprimulgus europaeus</i>	Nachtzwaluw
<i>Charadrius morinellus</i>	Morinelplevier
<i>Chlidonias niger</i>	Zwarte stern
<i>Ciconia ciconia</i>	Ooievaar
<i>Ciconia nigra</i>	Zwarte Ooievaar
<i>Circus aeruginosus</i>	Bruine kiekendief
<i>Circus cyaneus</i>	Blauwe kiekendief
<i>Circus pygargus</i>	Grauwe kiekendief
<i>Crex crex</i>	Kwartelkoning
<i>Cygnus columbianus</i>	Kleine zwaan
<i>Cygnus cygnus</i>	Wilde zwaan
<i>Dendrocopus medius</i>	Middelste Bonte Specht
<i>Dryocopus martius</i>	Zwarte specht
<i>Egretta alba</i>	Grote zilverreiger
<i>Egretta garzetta</i>	Kleine zilverreiger
<i>Emberiza hortulana</i>	Ortolaan
<i>Falco columbarius</i>	Smelleken
<i>Falco peregrinus</i>	Slechtvalk
<i>Gallinago media</i>	Poelsnip
<i>Gavia arctica</i>	Parelduiker
<i>Gavia immer</i>	Ijsduiker
<i>Gavia stellata</i>	Roodkeelduiker
<i>Grus grus</i>	Kraanvogel
<i>Haliaeetus albicilla</i>	Zeearend
<i>Himantopus himantopus</i>	Steltkluut
<i>Ixobrychus minutus</i>	Woudaapje
<i>Lanius collurio</i>	Grauwe klauwier
<i>Larus melanocephalus</i>	Zwartkopmeeuw
<i>Limosa lapponica</i>	Rosse grutto
<i>Lullula arborea</i>	Boomleeuwerik
<i>Luscinia svecica</i>	Blauwborst
<i>Mergellus albellus</i>	Nonnetje
<i>Milvus migrans</i>	Zwarte wouw
<i>Milvus milvus</i>	Rode wouw
<i>Nycticorax nycticorax</i>	Kwak
<i>Pandion haliaetus</i>	Visarend
<i>Pernis apivorus</i>	Wespendief
<i>Phalaropus lobatus</i>	Grauwe franjepoot
<i>Philomachus pugnax</i>	Kemphaan
<i>Platalea leucorodia</i>	Lepelaar
<i>Pluvialis apricaria</i>	Goudplevier
<i>Podiceps auritus</i>	Kuifduiker
<i>Porzana parva</i>	Kleine waterhoen

Porzana porzana
Porzana pusilla
Recurvirostra avocetta
Sterna albifrons
Sterna dougallii
Sterna hirundo
Sterna paradisaea
Sterna sandvicensis
Tetrao tetrix
Tringa glareola

Porseleinhoen
Kleinste waterhoen
Kluut
Dwergstern
Dougalls stern
Visdief
Noordse stern
Grote stern
Korhoen
Bosruiter